

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pa pošli prejeman:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6, 50
mesec : 2, 20,

V upravnistvu prejeman:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 —
četrt : 5 —
mesec : 1, 70,

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 242.

V Ljubljani, v ponedeljek 21. oktobra 1901.

Letnik XXIX.

Odmevi.

Zadnji govor ministerskega predsednika je doma in pri sosedih napravil največji vtis. Res je sicer, da z narod. stališča ne moremo odobravati vladne »nevtiralnosti«, ki dopušča nečuvno germanizacijo na Koroškem in naravnost neznosne razmere v Trstu in Istri; želeli bi tudi, da vlada označi svoje stališče nasproti vsenemškemu gibanju v Avstriji — a z gospodarskega stališča moramo pritrjevati besedam ministerskega predsednika. Že davno ni avstrijske vlada tako odločno zagovarjala avstrijskih koristij, kot minoli četrtki.

Dr. pl. Körber je brez ovinkov priznal, da smo v gospodarskem oziru mnogo zamudili ter daleč zaostali za drugimi državami. Ministerski predsednik pa je tudi pogumno in samozvestno naglašal, da Avstrija noče in ne sme biti še nadalje »potrpežljivo jagnje« na žrtveniku zveze z Ogersko in trgovinske pogodbe z Nemčijo. Odločno, a brez izzivanja je dr. pl. Körber namignil gospodi v Berlinu, da Avstrija noče i nadalje žrtvovati svojih gospodarskih koristij politični zvezi in da s carinskim bojem mej Nemčijo in Avstrijo preneha tudi politična zveza. Take in enake besede bi radi slišali tudi iz uet grofa Goluchowskega. In Ogronom je dr. pl. Körber dal razumeti, da v pogodbenih težkah doslej niso bili vedno lojalni in da mora nova nagodba imeti pravičnejšo podlago.

Naravno je torej, da so se oglasili po vrsti nemški in ogerski listi in da odmevi javnega mnjenja pri naših sosedih in »priateljih« ne soglašajo v priznanju in hvali. Kar je naravna dolžnost ogerskega ali nemškega ministra, to odrekajo kot pravico avstrijskemu. Saj to tudi ni čudno, ko se je doslej še vsaka avstrijska vlada udala vsem madjarskim zahtevam in ko so bili mero-dajni vplivi v palači nemškega veleposlanika. Posebno vznemirjeni so zastopniki nemških agrarcev. Bojé se namreč, da bode morala Nemčija precej znižati agrarne carine, kar gotovo ne more biti všeč nemškim agrar-cem. Sicer pa pišejo ostala glasila še precej

trezno ter priznavajo staro pravilo: Do, ut des, ali roka roko umiva.

Vse drugače pa odmeva iz gozda ogerskega časopisja. Edini »P. Lloyd« še prikriva svojo nevoljo, dočim vsa ostala gla-sila ostro napadajo avstrijsko vlado in nje-nega načelnika. Ogerski šovinisti so utrjeni v prepričanju, da se zemlja vrti okolu ma-djarske osi in da je Pešta središče sveta. Skoraj vsi soglašajo v trditvi, da hoče Kör-ber Ogre v gospodarskem oziru podjarmiti ter kot gladiator uničiti svojega ogerskega tovariša pl. Szella. »Bud. Mirlap« celo trdi, da morejo le Ogri Avstrijo rešiti nemške povodnji. Zgodovina dokazuje ravno na-sprotno. In vendar je dr. pl. Körber dovolj jasno naglašal, da razvija svoja gospodarska načela tudi s skupnega državnega stališča. To skupno stališče pa izključuje gospodarski boj med Avstrijo in Ogersko.

Toda gospodarski mir je mogoč le tedaj, ako oba dela spoštujeta in uvažujeta koristi obeh. »Koristi skupne države zahtevajo, da vsaka polovica vé in prizna, da ima najbližji in najzanesljivejši trg v drug polovici.« Le pod tem pogojem moreta obe državni polo-vici napram inozemstvu tvoriti gospodarsko celoto. Kdor se sploh priznava potrebo na-godbe, mora zagovarjati to stališče. Tega stališča pa doslej ogerski državniki in poli-tiki v dejanju niso priznali, bili so vedne nelojalni ter se okoniščali na škodo in račun Avstrije tudi navzlic jasnim določbam. Naj-očividnejše nam je to leta in leta dokazoval mlinarski obrat. Ogri imajo popolno pravico, da zagovarjajo svoje koristi, toda če hočemo mirno stanovati pod eno streho, moramo si pravično deliti prostore v hiši. Madjari pa so zahtevali in zahtevajo, da bi Avstrijci bi-vali v kletih, a sami v jasnih salonih. Dovolj je že ostrženo avstrijsko »potrpežljivo jagnje.« O tem jasno govore številke iz lanske stati-stike, katero nam je vlada te dni predložila. Tako ne sme in ne more dalje. Za tako na-godbo, kakeršna je, avstr. vlada v tej zbornici ne dobi 50 glasov.

Zato je potrebno, da se v tem vpraš-anju zedinijo vse stranke in se dajo voditi od svojega dobrega prepričanja, a ne od momentov političnega toka.

Dr. pl. Körber skuša v istini vladi pri-dobiti veljavo, on hoče parlament voditi v gospodarskem boju z ozirom na nagodbo z Ogri in carinsko pogodbo z Nemčijo. Mini-sterski predsednik pa dobro vé, da bi si z raznimi koncesijami na levo ali na desno zgradil pot, zato odriva vsako narodno vprašanje, ki le razdvaja. Bližnja bodočnost po-kaže, ali ima vlada tudi toliko moči in ve-ljave, da združi vse stranke na tej poti brez vsakih koncesij. Kdor je sit, lahko čaka ko-sila; a komur pajek prede po želodcu, tega ne utolažijo le lepe obljube. Roma delibe-rante, Saguntum perit. Na to opozarjamo slavno vlado z ozirom na razmere ob Adriji ter jo vprašamo: Ali veljajo tam doli av-strijski ali italijanski zakoni? To vprašanje je odmev iz jugoslovanskega tabora.

„Los von Rom!“

Ta nemško-radikalni klic, kateri že dalj časa odmeva po avstrijskih pokrajinah, se bo zanesel tudi v sedanje zasedanje držav-nega zbora. Nemški junaki, ki ne morejo pokazati na nikak uspeh in na nikako za-slugo za javni blagor od svoje strani, iščejo slavo v tem, da vpijejo nad katoliško cer-kvijo. Kakor ranjki Herostrat ni vedel, s čem bi se proslavil — a slaven bi bil tako rad! — in je šel in zažgal tempelj v Efezu, ravno tako ti vsenemški radikalci z vpitjem nad katolicizmom zakrivajo svojo lastno du-ševno revščino.

Pod vplivom tega gibanja se je osno-valo 56 novih protestantskih fará, oziroma cerkvenih občin v Avstriji. Od teh mest so 51 zasedli in ozemeli, protestantovski »lačenbergerji« iz nemške države. Pri tem ni nikakor bil odločilen verski moment. Saj če se ne oziramo na to, da je katol. cerkev v posesti čiste Kristusove vere in je dog-matično edino le ona prava zastopnica kr-ščanstva, že iz izjav glavnih agitatorjev za odpad od Rima ter iz govorjenja, pisanja in življenja onih, ki od Rima odpadajo, izpre-vidimo, da je njihov namen vse kaj drugega, kakor pa doseči »čisti evangelij«, katerega imajo na jeziku kot frazo, a ga niti ne po-znajo, niti ne izpolnjujejo. To je popolnoma

politično vsenemško podjetje. Društvo »Gu-stav Adolf Verein« daje denar za cerkve, a agitacijo po besedi in po časopisju plačuje »Evangelischer Bund«. Pri obeh se denar nabira za propagacijo vsenemške ideje v prvi vrsti, v drugi vrsti še le za protestantovstvo samo.

Kako prazno je to »verstvo«, se vidi že iz tega, da jim ni za nobeno vero, ampak samo za odpad od katoličanstva. Protestan-tizem je razdrobljen v vse polno sekt, ki si v temeljnih vprašanjih nasprotujejo. Pri od-padu od Rima se nič ne vprašuje, v katero vero da naj kdo pristopi. Da le odpade, pa je dobro! Za tako agitacijo je »Evangelischer Bund« izdal lani 150.000 mark. To je sam priznal. Letos seveda se dela vse še v večji meri, ker so razne nemške države, dobro vedoč, da s tem slabe moč Avstrije, dovolile, da se javno nabira denar za to av-strijanstvu pogubno agitacijo.

Naša vlada seveda molči! . . .

Dr. Lueger je po pravici rekel, da se ne bi dobila nikjer na celem svetu več vlada, ki bi tako agitacijo trpela v svoji državi . .

V Avstriji, seveda v Avstriji je dru-gače . . .

Poslanec Eisenkolb je javno iz-rekel te besede: »Dokler se nismo mi vsi ločili od Rima, ne bo mogoča ožja organična zveza z nemškim cesarstvom.«

Tudi za protestantovstvo jim ni prav za prav nič. Tisti junaki, ki zažigajo na hri-bih »svete« ognje nemškemu Wuotanu, tudi na sveto pismo ne drže nič. Poslanec Iro je rekel v listu »Unverfälschte deutsche Worte«: »Dokler nemški narod ne bo tako prost, kakor je bil pred tisoč leti, mora se še vedno bati za svoje narodne pridobitve. Mi se moramo v verskem oziru vrniti tja, kjer smo bili pred časom sv. Bonifacija.« Tako torej! Mučenik sveti Bonifacij je iz poganskih Nemcev naredil kristijane, in je te v medvedjih kožah podivjane babjeverske štokljčke privedel do omike. Zdaj pa hoče pangerman Iro, da naj Nemci padejo zopet nazaj v popolno poganstvo!

In v tej stranki so profesorji vseučiliški

LISTEK.

Ti in jaz?

Spominjski šopek na grob prerano umrlemu Josipu Pollaku poklanja France Medić.

Odpeli smo »Pobratimijo«, drug za drugim pokladali roke v blago desnico g. učitelja Furlana, ki je zrl za nami s solzo v očeh, in odhajali iz učilnice.

Ločila so se naša pota. Mnogi so se poprijeli rokodelstva, a drugi odšli naprej, naprej. Ločila sva se tudi midva . . . Odšel si v tujino, — prebdel pozne nočne ure, da bi zadostil volji učiteljev, da bi prišel do cilja. A zakaj?!

Zastonj si se li trudil, zaman mučil? Dovolj je bilo Vsemogočnemu, Tvojo blago dušo poklical je k Sebi, poklical v večno življenje.

V viziji Te zrem klečečega na klečal-niku pred podobo sv. Jožefa z rožnim ven-cem v roki, priporočujoč se Vsevečnemu.

Ni bila zastonj Tvoja prošnja, Tvoj patron Ti je bil vodnik na daljni težavni poti. Brez trpljenja je bila Tvoja smrt. V rokah redovnice si promolov malo tre-

notkih. Poleg Tvojega ležišča je klečal brat, omamljen, nevedoč, kaj se mu vrši pred očmi.

Kje je pa mamica, zakaj ni nje, pre-skrbne roditeljice ob Tvoji postelji, zakaj Ti ne zatisne ona oči in Te priporoči Materi Božji?

Kje je blagi oče?

Nikogar, ne matere ne očeta ni bilo ob Tvoji smrtni uri doma. Oj, kje daleč sta za gorami, — za gorami v daljni Franciji!

Zdravega, čvrstega Te je pustil oče doma in odšel v tujino, hoteč Ti pripraviti zlato bodočnost.

Boječ se za skrbnega očeta, odšla je ž njim Tvoja mati.

Kupila Ti je na poti dragocen dar, z različnih krajev doposilja razglednice svo-jemu Jožku.

Uboga mati, kako bi Ti bilo morda pri srcu, če bi slutila, da bode razglednica, ki jo prav sedajle pošiljaš sinu, došla v Ljub-ljano šele tedaj, ko bode ta že počival pod hladno rušo!

Da sem bogat, ovenčal bi Tvoj grob s krasoto zlata in srebra in iz daljine bi naročil palm in cipres, da se klanjajo k Tebi. A ljubi Jožef, Ti poznaš mojo ljubezen in

mojo udanost do Tebe. Dovolj Ti je moja solza in moja molitev . . .

Coralie & Comp.

(Slovensko gledišče.)

Pred menoj leži upravkar izšla knjiga: »Moje vzpomínky«, vypravnje Fr. Ad. Šubert. Komaj sem prebral nekaj strani, oblonel sem in se zamislil ob be-sedah slavnega francoskega dramatičnega umetnika Coquelina. S Šubertom se menita o igri in o načinu igranja. Tedaj pove Co-uelin za kulisami direktorju narodnega gledišča v Pragi svoje mnjenje glede načina igranja. On pravi: »Pred seboj imam dva do tri tisoč gledavcev. Zadostuje mi, da jih je vsaj sto med njimi, ki stoje na isti du-ševni višini in zrelosti. Moja naloga je, da zadostim in zanimam onih sto. Zakaj vsak izmed njih ima za seboj toliko in toliko drugih, ki so taistih nazorov, taistega tem-peramenta, a niso tako inteligentni.«

In prav ta stotina mora biti po mnjenju Coquelinovem vodnica celi masi. Vsak izmed onih sto raznih značajev a glo-bokih izobražencev naj bo kot »oven zvon-čar«, po katerem se je ravnati čedi. Ne

vodnik za čedo, ampak čeda mora za vod-nikom. Ta misel slavnega Francoza je go-tovo vredna, da prodere tudi na našem odru. Zakaj resnici na ljubo moramo čisto mirno priznati, da se pri nas čisto rada pre-korači ta smer in se postavi množica za merilo.

Takisto se mi je zdelo pri zadnji upri-zoritvi francoske burke Coralie & Comp. Kaj je francoska burka na našem odru, to je pač davno znana stvar. Nekaj se presadi v ozračje, katerega sadika ni navajena in potem tako rada »zdivia«, da rabimo vrt-narski izraz. Mislim, da ni težjega literar-nega dela, kot fino prevajati iz francosčine. Kdor bi hotel vsaj od daleč zadeti in po-sneti ton takih francoskih iger, mora biti v jeziku ne le dober, ampak naravnost velik. Kar je v francoščini sicer pikantno a dostojno in fino, to doni pri nas surovo, poulično in neolikano. Če ne more prevesti dostojno kakega reka, fraze, bolje je, da se črta in morda drugodi nadomesti s poštenim do-mačim dovtipom. Nikakor tu ni misliti, da sodim stvar prenapeto.

Ugovarjalo se bo morda, da gre gle-dališču za eksistenco, torej je treba tudi s takimi »ocvirki« ljudi zvabiti pred oder-

in srednješolski, tega mišljenja je mnogo dijakov in skoro večina ljudskih učiteljev!

To gibanje ni prišlo iz Nemčije, ampak se je izcimilo v Avstriji kot posebna faza našega liberalizma. Naši šolski zakoni so pripravljali pot temu poganskemu kultu. Najbolj se razširja protirimsko gibanje v onih krajih, kjer so ljudje versko najbolj indiferentni — najboljši dokaz, da ljudje ne prestopajo iz verskih nagibov, ampak edino le zaradi politične demonstracije. To so navadni ateisti, moderni pogani, katerim je prav za prav vse eno, kaj so, da le niso katoličani.

»Evang. zveza« je imela svoje zborovanje 8., 9. in 10. t. m. v Vratislavi kot nekaj odgovor protestantizma na sijajni katoliški shod v Osnabrücku. Dve gesli sta se izdali: »Los von Rom!« in »Los vom Centrum!« To sta dve imeni, a stvar je ista. Pastor Scheffen je hvalil protestantizem, slikal nevarnost Poljakov v nemški državi in priznaval, da protestantizem največ pristašev pridobiva po mešanih zakonih. Seveda so vsi govorniki obdelovali temo: »Proč od Rima!«, a pri tem je pastor Späth izrekel sledečo, gotovo pravo misel: »V velikem socialnem gibanju, katero ima zdaj toliko moč do delavskih stanov, so katoliški duhovniki daleč naprej protestantom. Katoliški duhovnik je veliko bolj svoboden in agilen, katoliški duhovniki so s čudovito hitrostjo ustvarili velike socialne organizacije, mogočne trdnjave proti socialni demokraciji.« To zdravo misel je pa Späth seveda takoj zopet pokvaril s tem, da je trdil v naslednjih besedah ravno nasprotno, češ, da katoliška cerkev države slabi.

Iz vsega govorjenja se je vedno videla jasna politična smer, da je vse gibanje slednjič naperjeno le proti temu, da bi se avstrijski Nemci združili s Prusijo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. oktobra.

Kompromis mej češkimi strankami v državnem zboru.

Praska »Politik« ve poročati, da se danes sestanejo v državnem zboru zaupniki mladočeskega kluba, agrarcev in konservativnega veleposestva in razgovore o načinu, kako bi se omogočilo skupno sodelovanje omenjenih treh strank v drž. zboru. Osnovati se namerava skupna parlamentarna komisija. »Politik« izraža mnenje, da se ta akcija povoljno izvrši.

O čeških agrarcih

je govoril mej drugim na sobotnem večeru »Češkega kluba« član gosposke zbornice dr. Mattuš. Govoreč splošno o zadnjih volitvah v češki deželni zbor je povedal, da se je obče sodilo, da si pribori nova agrarna stranka veliko zmago v kmečkih občinah. To se sicer ni zgodilo, pravi govornik, a vendar je njena moč v deželni zbornici že tolika, da se bo moralo ž njo računati. Kritike o tej stranki so bile zelo mnogovrstne, posebno so pa očitali, da zastopa posebne

Gotovo, da je življensko vprašanje Talije tudi prvo, kakor povsodi. Primum vivere — dein —. Toda prosim lepo, povejte mi, ali bi ta igra le za trohico izgubila, ko bi odpadlo nekaj stavkov — nevem ali so lastnina prevajavca ali so od igravca ekstern porirani. Saj vendar burka ni brez pametne misli, ima neko etično vrednost, prav kakor trdi Aristotel v knjigi »de arte poetica«: »Komedijski sicer predločuje bolj neplemenite, nizke značaje, ki pa ne smejo biti v pravem oziru etično slabi, ampak taki, katerih napake vzbujajo veselost«. Če se pa na slovenskem odru rabijo stavki: »V uh' me piši«, »figo«, »bova pa skupi trübsal plozala«, »moški so morski potapljavci« (surovo in do skrajnosti neumno!), potem naj še kdo reče, da oder s tem ne podira tega, kar bi moral zidati. Ne mislim s tem očitati nikomur slabega namena, ker se prav letošnje dramsko osobje vrlo trudi in dosega tudi lepe vspehe. Ali tista preklicana zapeljivost — smeh z galerije in v stojišču, tisto je baš oni škrtelj, ki zavede igravca, da opusti brzde in zahaja s ceste na polje, da se ložje prosteje poigra in prevrne par kozolcev.

Naj bodo uverjeni vsi umetniki v domu

stanovske interese. To je sicer res, a tajiti se ne da, da dandanes materialni interesi mnogokot pridejo najbolj v poštev in da je kmetijstvo važen faktor ne samo v gospodarskem, marveč tudi v političnem življenju. Ako torej somišljeniki te stranke na prvem mestu naglašajo gospodarske interese, jim pač nihče ne more zameriti. In če se stranki nadalje očita, da zastopa samo en stan, treba pomniti, da se ne sme zametavati stanovskih zvez v dež. zastopstvu, posebno ne vsled tega, ker je ostala stranka zvesta narodnostnemu načelu. Ker ji pa tega nihče ne more odrekati, je opravičena nada, da se sklene kompromis tudi z njo in bodo tako zedinjene vse češke stranke. — Kritika dr. Mattuša je za stranko torej zelo ugodna.

Poljaki in Rusini.

Mej Poljaki in Rusini v Galiciji preti navstati nov, še ostreji narodnostni razpor, nego je bil dosedanj. Prišel se je na lvovskem vseučilišču mej rusin-kimi bogoslovci in vseučiliškim rektorjem. Naznanila o obiskovanju so namreč podali v rusinskem jeziku svojim dekanom. Rektor dr. Rydinger jih je kratkomalo zavrnil z utemeljevanjem, da je jezik vseučilišča poljski. V svojih narodnih pravicah prikračeni rusinski bogoslovci so se v zadevi obrnili na nadškofa Szeptiekega, da reši to košljivo vprašanje. Razpor bo pa morda zavzel še večje meje, ker obiskuje lvovsko vseučilišče nad 600 Rusinov. Vsa posredovanja pa bržkone ne bodo dosti koristila, ker Poljaki na poseben način umevajo slovansko vzajemnost. — Glasom poročila lista »Dilo« so sklenili rusinski bogoslovci, da tako dolgo ne obiskujejo predavanj na vseučilišču in da se sploh ne upišejo, dokler se ne bodo upoštevale pravice rusinskega naroda.

Volitve na Ogerskem

bodo trajale do 27. t. m., torej še ves tekoči teden. Vršni se v teh dneh še 8 ožjih in v okraju Stomfa nova volitev. Vspehi so torej dosedaj znani iz vseh ostalih volivnih okrajev. Vladna liberalna stranka je zmagala v 272, Košutova v 79, ljudska stranka v 23, Ugronova frakcija pa v 11 okrajih. Liberalci izgubé 59 in pridobé 19, Košutovci dobé 32 in izgubé 12, ljudska stranka pa pridobi 13 in izgubi 5 mandatov. Ljudska stranka je celo pri ožji volitvi v okraju Baksa dobila en mandat, ker je izvoljen njen kandidat Fran Darany, in ni povsem izključeno, da se tudi v tekočem tednu pomnoži število nje poslancev saj za enega člana, akoravno deluje vladni aparat pri ožjih volitvah mnogo huje, nego pri prvotnih.

Položaj na Filipinih

je za Amerikane še vedno zelo neugoden. Vkljub veliki armadi in ogromnim stroškom, ki so jih Amerikani že morali žrtvovati v boju s filipinskimi vstaši, imajo poslednji še vedno precejšnjo moč. Ravno te dni se je vršil zopet boj, v katerem je nastopilo skupno 500 vstašev - Bollorov. Napadli so oddelek ameriške pehote pri Bongahanu na otoku Samar ter ubili deset in ranili šest Ameri-

slovenske Talije, da s tem ne koristijo prav nič — ne svojemu ugledu, ne narodu. In takisto povem, da bi si ne drznili govoriti resne besede kot kritik, da se nisem preje pogovoril z jako izobraženimi možmi, ki so bili navzoči in bili istih misli. In še nekaj je, kar sili človeka, da ugovarja takemu tonu: to so naši dijaki. Dobro je znano, da ubogemu slovenskemu dijaku skoro brez izjeme zapira beraštvo vstop do olikanih krogov ves čas študij — noter do doktorske diplome ali stalne službe. Zato ostane prevečkrat robat in celo surov, dasi v vedi izborna napreduje. Temu mora pritrčiti vsak, kdor je bil sam dijak in kdor je imel kaneje priliko dijaštvo opazovati. In če si dijak kupi za pristradano dvajsetico karto v gledališče, a tam čuje zopet surovosti, tedaj mora pač misliti: bo že tako prav, le naprej, kot doslej. Ni se torej čuditi sodbi nekega nemškega učenjaka, ki se je izrazil o Slovencih rajnemu Prešernu: »Kopf haben sie, Kopf, aber keine Bildung!«

Naj velja torej tudi na našem odru maksima Coquelina: Umetnik igray vselej za sto najbolj izobraženih ljudi, in zadel boš pravi ton.

F. S. F.

kanov. Ko so pozneje Amerikani dobili potrebno pomoč, so se vstasi sicer umaknili z izgubo baje sto mož, toda zdi se, da so šli samo zbirat novih moči, s katerimi bodo potem skupno udarili na sovražnika. Kakor vse kaže, bo pridobitev Filipin za Ameriko zelo draga. »Amer. Slovenec« poroča o tej bitki: Na otoku Samar so napadli domačini kompanijo 9. polka in jo skoro popolnoma pobili. Samo 24 mož je ušlo. Vojski so bili ravno pri zajutreku in se niso napada niti najmanje nadejali. Napadlo jih je kakih 400 Filipincev, in sicer z nožmi in poljskim orodjem. Če bi bili vojski pripravljeni za boj, bi se bili z lahka ubranili napada tako nerodno oboroženega nasprotnika. Časopisje graja vojno upravo, ki je tako lahkomišelnost in ki se tako malo briga za varnost svojega vojaštva, da ne postavlja niti straž.

Lord Kitchener kot rabelj.

Vrhovni poveljnik angleških čet v Južni Afriki je v svoji obupnosti nad častno zmago nad burskim narodom posegel po brezmejni brutalnosti. Vlada je imela izprva še toliko navadnega sramu, da je krotila nekoliko preveliko Kitchenerjevo krvoželjnost, toda v zadnjih dneh se je pa pokazalo, da je dobila krvooločnost popolno proste roke. Del angleškega časopisja sicer odločno protestira proti takemu, angleško ime omadežujočemu postopanju, a vse zaman. Njegov glas po pravici prekriči drugo, posebno vladno časopisje, ki odobruje usmrtenja, dosmrtna zapora in druga nečloveška dejanja »hrabrega« generala. S hinavščino, kakoršna je mogoča samo v Angliji, se trdi, da so te grozovitosti potrebne v varstvo življenja in imetja angleških podanikov in da se prepriča Bure, ki so dosedaj velikodušnost (!) Anglije smatrali za nje slabost, da so Angleži gospodarji v Južni Afriki. — No, Buri se ne stršijo takih grozodejstev, marveč iz njih dobivajo le še nov pogum in odločnost. Burski voditelji, katerih velikodušnost so priznali celo angleški častniki, bodo sedaj enako povračevali z enakim. Krvava setev bo dala krvavo žetev, vojska bo dobila nečlovešk značaj, a krivda radi tega ne bo zadela Burov. Pa tudi kaplanski vstaši postanejo divji in odločni, ker itak vedo, da jim nečloveška kazni tak ne uide. Proti angleškim krvooločnikom pojde sedaj vse v boj in posledice bodo gotovo bolj čutili Angleži nego Buri.

Razno.

Opuščena poslaništva. Srbija opusti svoja poslaništva v Londonu, Bukareštu in v Atenah, ker ji nedostuje za vzdrževanje potrebnega denarja. — Pregaňjanje Armencev se nadaljuje. Turki so v okraju Muš umorili meseca avgusta 150 Armencev. — V zadevi izvolitve Kauffmanna je sklenil odsek berlinskega mestnega zastopa, da se ne vrši nova volitev, ker vladar sedaj še ni izrazil svojega mnenja, in da se proti odloku višjega predsednika uloži ugovor na notranje ministertvo. — Graški lazaristi v Budimpešti. Dunajska židinja ve poročati, da je večje število budimpeštanskih zastopnikov doposlalo notranjemu ministru ugovor proti dovolitvi 100.000 kron za zgradbo cerkve in samostana oo. lazaristov, češ, da mora red poprej zaprositi od vlade recepcije (dovoljenja) in je tudi zelo dvomljivo, da bi red deloval v patriotskem smislu. — Radi vojnega stanja v Kaplandu pozivajo zunanji konzuli podanike od njih zastopanih držav, naj se dajo vpisati v konzularne matrice, ker bi sicer imeli sitnosti z angleškimi oblastvi.

Književnost in umetnost.

Slovensko gledališče.

»Mina«. Narodna igra s petjem v petih dejanjih. Češki spisala Al. in V. Mrštik. Pred polnim gledališčem se je igrala sinoči prvič narodna drama, prevedena iz češčine in dokaj ugodno presajena na naša tla. Misel je, recimo — že davno stara — in vsakdanje nova. Pač nil novi sub sole. — Oče Završan in njegova žena prisilita Mino v zakon z mlinarjem Gorjancem, ki je vдовec s tremi otroki in snubi Mino samo radi denarja, dočim Mina ljubi kočarskega sina Franceta. Mina je vzorno dekle, dolgo in obupno prosi očeta in mater, teto in babico in še ženina — a nihče ne odneha — mora v zakon. Posledice — nesreča, preprič in Gorjanec Mino celo pretepa. Oče zve vse to in noče dati zetu dote, za kar ga

zet toži. Mej tem se vrne od vojakov France in se hoče osvetiti za Mino. Nagovarja jo, naj z njim zbeži — a ona se odločno kljub silnemu boju ustavi, ker se noče omadeževati z grehom presestva. Slika se res kot junakinja, do katere ima ves čas gledavec velike simpatije. Ko zve Gorjanec, da jo zalezuje France, strelja na tega, pa ga ne zadene. Zato Mina svojega moža zastrupi. To dejanje omadežuje njen značaj. Prav na tem gotovo trpi umetniška vrednost drame. Zakaj na vsakega napravi zadnje dejanje neugoden utis — nečesa ali prav za prav mnogo pogrešamo. Mati je najbolj neizprosno in trdo silila v zakon. Kje je kazen zanjo? France, ki bi moral tehnično izvršiti kazni — kar naenkrat izgine in ga ni več na pozorišču. Mina kot velika junakinja bo pa sedela v ječi (vsaj tako se mora sklepati.) Tako naj se konča življenje hudodelca, a junakinje Mine se ne bi smelo. Pač zopet jasen dokaz, kako težko je umeti in zadeti tragično krivdo.

Odveč se nam zdi v četrtem aktu zadnji prizor, kjer se mora menjati pozorišče. Prav lahko se vprizori za kulisami — treba bi bilo le majhne izpremembe v slovilu. Da se pozorišče izpremeni med aktom, zato je treba mnogo vzroka in dejanja.

Igralo se je pa dobro, razen tega, da je moral biti pri par nebiestvenih ulogah sofler preglasen. G. Verovšek je bil sinoči zopet »doma«. To je polje zanj, da se človek le zveseli, ko zagleda masko in čuje prve stavke. Takisto je bila g. Danilova jako izborna v svoji ulozi. Morda malce prefurijasta tuintam — a vsekako boljše, kakor da bi ji nedostajalo potrebne sitne živahnosti. Mino je igrala gđ. Terševa zelo premišljeno in je podala res ves notranji boj dovršeno. Prav tako sta igrala g. Dobrovolny in g. Deyl kakor običajno dobro. G. Deylu bi nasvetovali, da ne bo tako razmahadran za vratom. Taki niso naši fantje.

F. S. F.

Prošnja

za pogorelce v Gorenji vasi pri Ribnici.

Kdor v jeseni pogori, dvakrat pogori. Kako resničen je ta pregovor, vidimo sedaj v Gorenji vasi, ki je 5. t. m. deloma pogorela. S prva nismo hoteli, in tudi sedaj nam ni lahko, javno prositi pomoči. Toda nesreča in revščina ubogih pogorelcev nam velevala tako. Dasi je škoda, katero je napravil ogenj 16 gospodarjem, cenjena nad 100.000 K, je vendar v resnici še precej večja. Res so bili vsi pogorelci več ali manj zavarovani, vendar komaj za tretjino cenjene škode. Toda zavarovali so po večjem le svoja poslopja. Za pridelke so zavarovani le za malenkostne svote, mnogi celo nič. Zgorelo je pa vendar na stotine centov sena, slame, žita, spridilo se premnogo krompirja, s kratka do malega ves letošnji pridelek. Gospodarji morajo po slepi ceni prodajati svojo živino, ker nimajo krme, katere že letos itak ni preobilo.

Žalostni ogledujejo razdrapano zidovje, — edine ostanke — svojih domov. Zima pa pred durmi.

Zato naj nam nihče ne šteje v zlo, če v imenu svojih nesrečnih župljanov in občanov prosimo: Pomagajte nam!

Dolžnost nam je pri tej priliki zahvaliti se srčno vrlim gasilcem ribniškim, sodaškim, od sv. Gregorja, posebno pa onim iz Dolenje vasi, in vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da se je požar omejil. Bog Vam povrni!

Vsak tudi mali dar se hvaležno sprejme. Pošlje pa naj se na župni ali občinski urad v Ribnici.

V Ribnici, dne 18. oktobra 1901.

Fr. Dolinar,
dekan.

I. Novak,
župan.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 21. oktobra.

Osebnosti. Imenovan je poštним svetnikom v Trstu gospod Niko Dudan, doslej c. kr. višji poštni komisar pri pošt-nem uradu avstrijskega poslaništva v Carigradu, poštni komisar gospod Teodor Sweceny pa pojde v Carigrad kot višji komisar. — Gospod dr. Viktor Kac se je nastanil v Mariboru kot zobozdravnik. — Umrla je pri Sv. Duhu v Lučah 24letna gđ. Helena Škoflek, hčerka ondotnega nadučitelja.

Vpokojena sta definitivni nadučitelj g. Jožef Tičar v Šmartnem pri Gornjem gradu in učiteljica g. Berta Aufrecht v Leitersbergu Karčovin.

Učiteljska imenovanja. Nadučitelj v Studenicah, okraj Slovenska Bistrica, je imenovan def. učitelj g. Oton Vobič, doslej v Laporjah, učitelji ozir. šolski voditelji so imenovani: na šoli v Resniku g. Mat. Zgajner iz Velikega Dola na Primorskem. Učitelji so imenovani: Na šoli v Aflencu gosp. nadučitelj Franc Rudl iz Brežic, na šoli pri Sv. Kungoti zgornji prov. učitelj g. Franc Korber istotam. Na šoli v Kočah pride g. Maria Vučnik, za učiteljico na šoli v Slivnici je imenovana prov. učiteljica g. Ana Wutt, na šoli v Selnici provizorična učiteljica g. Pavlina Rus iz Velike Doline na Kranjskem. Za učiteljice ročnih del so imenovane pri Sv. Kungoti zgornji, spodnji, Svičini, gospa Pavlina Vračko, v Čadramu gospa Alojzija Blenk, na šoli v Čreseneah g. Kristina Adamič, v Št. Juriju na Ščavnici g. Frančiška Grossmann.

Pogreb Jakoba Aleševca. V soboto popoldne so slovenskega časnika in pisatelja Jakoba Aleševca položili k večnemu počitku. Ceden pogreb mu ni priredilo »Slovensko pisateljsko društvo«, kakor se laže »Narod«, ampak priredili so mu pogreb neliberalni njegovi prijatelji. Razume se, da Alešovec ni dobil mesta v rakvi pisateljskega društva, ker zasluge se merijo v tem pogledu, kakor je povedal »Narod«, na ta način, da se gleda na stran karstvo. Slovensko pisateljsko društvo ima torej po tej »Narodovi« izjavi kaj — čudno nalogo. Mej pogrebci, ki so spremili pokojnega Aleševca od bolnice na pokopališče ali pa so se mej potom pridružili sprevodu, smo opazili g. deželnovaldnega svetnika markija Gozanija, prelata dr. Kulavica, drž. poslanca Povšeta, prof. msgr. Tomo Zupana, zastopstvo »Pisateljskega društva«: prof. Peruška, F. Drenika in prof. Sim. Rutarja, opazili smo tudi gospoda deželnega tajnika Pfeiterja, obč. svetnika g. Tostija, zastopnike katoliško-narodne stranke gg. kanonika Sajovica, dr. Janežiča, deželnega poslanca dr. Schweitzerja, dr. Lampeta, dr. Ušeničnika itd., dalje mnogo dam in dijakov. »Dramatično društvo«, oziroma slovensko gledališče je napravil umrlemu Aleševcu, ki je leta in leta napolnjeval s svojimi igrami prostore slovenske Talije, ohranilo čudovito hladnost... Alešovec je sedaj dokončal svojo zemsko pot, mnogo dobrega, kar je storil narodu, je za njim ostalo. Ali bode torej dobil vsaj priprost napis na svoj grob?

Pri kanonični vizitaciji v dekaniji semiški, katera se je vršila v času od 6. do 17. oktobra, je bilo birmanih: v Semiču 421, na Suhoru 236, na Radovici 101, v Metliki 568, v Podzemlju 393, v Adlešičih 266, na Preloki 123, na Vinici 564, na Vrhu 79, v Dragatušu 277, v Črnomlju 509, na Planini 84; torej skupaj 3621. Mej temi je bilo 737 birmancev iz hrvatskih škofij.

† **Josip Pollak.** V soboto popoldne se je vršil ob velikanski udeležbi pogreb v cvetju mladosti umrlega g. Jos. Pollaka, sina občespoštovanega uglednega tovarnarja gospoda Karola Pollaka. Veliko število vencev je zakrivalo krsto. Polnoštevilo so korakali pred krsto tovarniški delavci gosp. Pollaka, odposlanstvo »Slovenske krščanske socialne zveze« z zastavo, »Katoliška družba«, dijaki Mahrove trgovske šole z gg. profesorji, za krsto pa smo opazili dolgo vrsto ljubljanskih odličnjakov in odličnih ljubljanskih dam. Ob grobu so lepo zapeli ginljivo žalostinko pevci »Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov«. Velikanska udeležba pri pogrebu tako rano in nenadno umrlega Josipa Pollaka je pokazala, koliko simpatij v vseh krogih prebivalstva uživa rodbina Pollakova. Te simpatije pa gospod Pollak tudi vseskozi zasluži. Njegovo močatost in značajnost mora tudi pošten nasprotnik spoštovati. Razun tega je gospod Pollak eden prvih industrijev naše dežele, ki itak tako pogreša industrije. On je našo domačo usnjarsko industrijo povzdignil do doslej nepoznane višine, pridobil ji priznanje in, kar je več vredno, trg na Angleskem in Francoskem. Kdor pozna le nekoliko njegova obsežna podjetja, pred vsem pa solidnost in reelnost njegovega obrtnega delovanja, veselil se bode, da ima naša dežela takega moža. In baš, ko se je mudil na

Angleskem, da pridobi našej domači usnjarske obrti novo panogo, zadela ga je nesreča, da mu je nenadno prominol nadebudni sin. Mi njemu in njegovej obitelji še enkrat izrekamo svoje sočutje! In tega g. Karola Pollaka, kateri je za našo deželo že toliko storil, ki je pravi oče svojim delavcem, posval je »Slov. Narod« s »Krucifixbeisserjem«; mi le želimo, da bi Slovenci imeli še mnogo tako značajnih, delavnih in podjetnih mož.

Častnim občanom je imenovala občina Bukovje postojnskega okr. glavarja V. viteza pl. Lašana.

V Idriji je umrl lekarnar g. Warto.

Slovenska pivovarna. »Ljubljanska kreditna banka« ustanavlja delniško družbo pod imenom »Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in Laškem v Ljubljani«. G. Simon Kuček, posestnik trdnjave S. Kuček se zavezuje, da prepusti novi delniški družbi obe svoji pivovarni v Žalcu in v Laškem z vso opravo in vsem fundusom glasom dveh inventarjev za skupno svoto 550.000 K.

Radovljiska občina v stiski. Dež vlada je poslala radovljiški občini ukaz, da mora sezidati hišo s šestimi stanovanji, drugače se bode izselili uradi iz Radovljice. Govori se, da je mestni zastop Radovljiški sklenil, da se bode takoj spomladi zunaj mesta sezidala nova šola, stara pa se bode predelala v stanovanje.

Pomožni državni uradniki. Občno zborovanje odposlancev stanu pomožnih državnih uradnikov iz vseh mest Avstrije se bo vršilo na Dunaju dne 22. t. m. Tega zborovanja se udeleži tudi več državnih poslancev. Odbor pomožnih državnih uradnikov za Primorje je odposlal brzojavke minist. predsedniku, finančnemu ministru, predsedniku ital. kluba, baronu Malfattiju ter jugoslovanskim poslancem, s katerimi je poprosil gospodo, naj delajo na to, da bo sprejet novi od vlade predlagani davek na žel. vozne listke, ker od tega davka je odvisno zboljšanje položaja pomožnih državnih uradnikov.

Knaflove ustanove. Na dunajskem vseučilišču je praznih sedaj 12 Knaflovih ustanov. Prošnje do koncem. nov. na akademski senat.

Razširjene šole. Trorazrednica v Dobovi, okraj Brežice, se razširi v šestrazrednico, štirirazrednica v Sevnici se razširi v petrazrednico, šola v Letušu, okraj Vransko se pa razširi v dvorazrednico.

Iz Konjice se nam poroča: Konjiška posojilnica je kupila pred par leti hišo v trgu. Bila je takrat tudi usnjarija poleg. Usnar je rabil v delavnici neko iz težkega kamna vsekano posodo podobno koritu, kamor je vlival neko olje. Sedaj pa ni več usnjarije, in posojilnica popravlja staro poslopje v elegantno hišo. Pri tej priložnosti so omenjeno posodo obrnili in na kamnu našli napis:

TIVLIVS BELLICVS DEC
ALAEASTVRVM II
DECVMNIPICI CLAECELEIAE
M F I
TIVLIVS FRONTONIS F CIVIS
FRATER ET HERES FECIT.

Veščaki trdijo, da je iz 2. stoletja. Ogle dala sta tudi starinoslovca iz Celja in Gradca. Menita, da je služila v kaki cerkvi kot nabiralnik za denar ali pa, da je sarkofag. Konservator graški je ponujal 30 kron za graški muzej, pa ne dajo. Zanimivo je, da ima vsaka vrsta manjše črke. Kako se stvar skonča, bom poročal.

Ljubljanske novice. Zaupnišhod »Ljublj. meščanske godbe« bode v sredo ob 8. uri zvečer v Fantinijevi restavraciji in ne danes zvečer, kakor je bilo naznanjeno. — Koncert »Meščanske godbe« včeraj v »Katol. Domu« ni bil tako dobro obiskan, kakor se je bilo nadejati. Vzrok je bilo lepo popoldnevno vreme. Godba je svirala tako izborna, da si je pridobila mnogo novih prijateljev. — Od doma ušla sta 9letni Lorenc Baltič, stanujoč v Rožnih ulicah št. 19, in 9letni Vilko Vabra, stanujoč na Karolinski zemlji št. 16. Sumijo, da sta jo krenila proti lepi dolenjski strani. — Nepostena dekla. V soboto so aretovali deklo gostilničarja Franc Klanška na Dunajski cesti Ilono Tupi. Pokradla je svojemu gospodarju več srebrnih vilic, žlic in nožev, in kravji dekli zlat prstan. Pri

preiskavi so se ukradene reči dobile v njenem kovčku. — Okradeni kazinski uslužbenec. Dež. sodišču so oddali kovškega pomočnika Aleks. Bezlaja iz Vevč, katerega sumijo, da je mej vožnjo od sv. Lenarta v Gorenji Kašelj ukrad uslužbencu kazinske restavracije Jožetu Kocjančiču 140 kron. — Oddaljen potres so zaznamovale priprave v tukajšnji opazovalnici potresa v soboto ob 11. uri 6 min. 30 sek. dopoldne. — Z elektriške železnice. V soboto je neki voz elektriške železnice v Špitalskih ulicah zadel se ob voz naložen s kamenjem, voz prevrnil ter mu zlomil kolo. — Konji splašili. Na sv. Jakoba mostu so se splašili Mehletovi konji, ki so vozili sode. Hlapec je z voza padel pod kolesa, ki so mu poškodovala noge. Prepeljali so ga v bolnico. — Natepen gostilničar. V Habičevi gostilni na Martinovi cesti so se sprli vojaki. Gostilničarja, ki jih je miril, so natepli.

Težka forela. V blejskem jezeru so ujeli forelo, ki je tehtala 13 kil.

Medvedje so jeli obiskovati nekatere kraje na Dolenjskem. Opazili so dve posebno veliki samici z mladičema, blizu Sel pri Sumbregu pa dva samca. Škode zveri dosedaj še niso povzročile nobene.

V tujini zblaznil je v Nemčiji rudar Anton Slak iz Podkrajja, občina Arčise. Prepeljali ga bodo v domovino.

Volitve v goriški in isterski dež. zbor izvrše se najbrže v istem času, kakor za dalmatinski dež. zbor, in sicer v prvih dneh decembra. Volitve volivnih mož končajo gotovo še pred 25. nov. t. l.

50letnico mašništva je praznoval veleč. gospod Ivan Skopinič v Malem Lošnju. Novo mašo je jubilar pel prvo nedeljo meseca oktobra leta 1851.

Občni zbor političnega društva »Edinost« se bode vršil v nedeljo dne 27. t. m. ob 4. uri popoldne v dvorani »Narodnega Doma« v Barkovljah.

»Patria«. Novo laško politično društvo »Patria« v Trstu, o katerega ustanovitvi smo že poročali, je imelo v petek svoj osnivalni občni zbor. Dosedanjemu ustanovnemu odboru so naložili, naj se s kakimi 20 udi pomnoži in spremeni v volivni odbor ter predloži prihodnjemu zboru kandidate v odbor.

Vinska letina v Istriji. Od veselja je takorekoč Istrijanom poskakovalo srce, ko so v poletju ogledovali svoje vinograde, kajti trta je bila obložena, kakor malokdaj. Toda, ko se je bližala trgatav, začelo je 14 dni neprenehoma deževati, grozdje je tu in tam pokalo in gnilo, kar je vboge Istrijane sé žalostjo napolnjevalo, kajti bati se je bilo, da bo vse grozdje vničeno. Mislili smo, da bomo letos samo vodo pili, ker je vsled tolikega deževja bilo grozdje postalo vođeno; toda človek obrača, Bog pa obrne. Po 14 dneh so se črni oblaki raztrgali, solnce se je pokazalo in že od 27. sept. imamo najlepše vreme. Solnčna gorkota je spet popravila, kar je dež pokvaril, in hvala Bogu, vinska letina je nenavadno dobra. Poprej so ljudje zdihovali, ker so mislili, da jim bo vse zgnilo, zdaj pa zopet zdihujejo, ker nimajo dosti posode, da bi mošt spravili. In ravno pomanjkanje posode je krivo, da je mošt bolji, nego bi bil, kajti ljudje so morali do 10. okt. in še delj pustiti grozdje na trti, ki je vsled tega dobro dozorelo. Prodajalo se je grozdje kilo od 2—4 krajc. Ta mala cena je nekega Ribničana tako prevzela, da je, akoravno še nikdar ni bil v Istriji, se odločil, da gre sam tje. In res, kar je namenil, je tudi storil. Vpregel je svoja dva konjička, ter se podal v neznano mu Istrijo. Kako se je vozil, mi ni znano, toliko pa vem, da nekega večera že precej v mraku pridrdra voz z dvema konjema v neko vas, eno uro oddaljeno od Pazina. Ko ga neki gospod vidi, ga vljudno vpraša: »No oče, kaj ste pa pripeljali, ali vino prodajete?« »Nej gasput! Jaz grem proti Poreču, ker sem slišal, da je tam dobro vino in po ceni, bi ga rad kupil devet hekto.« Gospod ga vpraša: »Odkod pa ste?« »Ej iz Ribnice« — mu zavrne. »Kako dolgo ste pa že na potu?« »Že štiri dni.« — Kupci posnemajte tega Ribničana tudi vi! Ne mislim sicer, da bi precej konje vpregli, ter šli v Istrijo, kajti to bi se ne splačalo, kakor se tudi menda njemu ni, temveč mislim tako, da nikar ne kupujte od brezvestnih vinskih tr-

govcev, temveč sami se podajte v Istrijo, kar Vam je vsled dobre železniške zveze lahko mogoče, in zagotovim Vas, da bode pravi zadovoljni. Ker od raznih strani dohajajo vprašanja glede cene in mi je na vsa težko odgovoriti, zato tem potom naznanjam, da je vina obilno črne in bele. Cena mu je 10 do 14 gld. hekto. Tudi staro belo vino se dobi, cena mu je 22 gld.

Nezgoda tržaškega »drugega meščana«. Tržaški konjederec, renegat Joras je imel za lahonsko agitacijo v Trstu tolike zasluge, da so ga laški listi navadno častili z naslovom »drugega meščana tržaškega«. Sedaj pa mu je menda boginja sreča vendar začela kazati svoj hrbet, ker z Jorasovo častitljivo osebo se bavi sedaj — ne več njegov patron: magistrat — temveč — sodišče. Jorasa so namreč ovadili, da crknjene živali, mesto da bi jih sežigal, jednostavno pokopuje v zemljo za to, da more dotično oglje, ki mu je daja magistrat za sežiganje mrhovin — prodajati. Njegovi služabniki so ga zatožili tudi, da jim je dajal hrano, ki je bila zabeljena z mastjo — crknjenih psov in drugih živali. Komisija, katero je sodišče poslalo na lice mesta, je tudi v resnici našla tamkaj mnogo pokopanih mrh, ki so bile le za silo zakrite s tenko plastjo zemlje! Umevno je silno ogorčenje, ki so je razkritja o postopanju Jorasovem povzročila med tržaškim meščanstvom.

Zdravje v Ljubljani od 6. do 12. oktobra t. l.: Število novorojencev 21, mrtvorojencev 2, umrlih 17; med njimi za jetiko 4, za različnimi boleznimi 13. Med njimi je 6 tujcev in 6 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli 3 za škarlatico in 4 za tifuzom

Nesrečno padel. Iz Kobljeglave na Krasu nam poročajo, da je tamonjšni posestnik Alojzij Grmek tako nesrečno padel po stopnjicah v klet, da je vsled tega padca, ne da bi se zavedel, umrl.

Strojniki drž. železnic so poslali deputacijo k železniškemu ministru. Izročili so ministru resolucijo za zboljšanje plače in zahtevo, da bi se definitivno nastavljen strojniki pri drž. železnicah imenovali uradnike. Minister je obljubil uvaževati te želje.

O plačevanju davka. Pri nas v Avstroogerski pride povprečno na vsako osebo po 66 kron davka na leto, v Nemčiji 110, na Francoskem 79, na Angleskem 62, na Laškem 50, na Španskem 44, v Rusiji 34 kron na leto.

Brzojavni in telefonski promet meseca septembra 1901. Na c. kr. brzojavnih postajah tržaškega poštnege ravateljstva bilo je meseca septembra 1901, in sicer na Primorskem skupaj 287 082 brzojavk; od teh jih odpada na Trst sam skupaj 232 192, na Kranjskem skupaj 48 347 brzojavk. — V interurbanem telefonskem prometu bilo je v istej dobi: v Trstu 2247, v Opatiji 576, v Pulju 108, v Ljubljani 262 pogovorov. V lokalnem prometu govorilo se je: v Trstu 330.000krat, v Pulju 6628krat, v Gorici 2700krat, v Opatiji 4288krat in v Ljubljani 21.625krat.

Rusi in Poljaki. Iz Varšave javljajo »Kuryeru Poznanskemu«, da bode v najkrajšem času imenovano veliko število Poljakov na razna šolska mesta v poljski kraljevini, tudi profesor Julijan Kosinjski, ki je bil odstranjen pred nekaj leti od profesure na varšavskem vseučilišču. Sedaj bode Kosinjski povišan v šefa kirurškega oddelka na varšavskem vseučilišču. To kaže, da se razmerje mej Poljaki in Rusi znatno zboljšuje.

Katoliške in protestanske knjižnice v Nemčiji. V Nemčiji je 80 katoliških in 120 protestanskih velikih cerkvenih knjižnic. Mnoge protestanske knjižnice nastale so iz zatrtih katoliških samostanov. Vse protestanske knjižnice imajo 1550 rokopisov in 53.664 zvezkov, a katoliške knjižnice imajo 5539 rokopisov in 1.019.118 zvezkov. V Tübingenu ima protestanski seminar knjižnico s 25.000 zvezki, a katoliška fakulteta s 40.000 zvezki.

Pameten sklep je storil te dni dunajski obč. svet. Odbil je predlog, naj se dá nemškemu Schulvereinu podpora.

Nevaren ropar ujet Laškim oblastim se je posrečilo ujeti sedaj »najslavnejšega« laškega roparja Musolina v bližini gora Urbino.

Najstarejši Guttenbergov tisk najden. V dež. knjižnici v Wiesbadenu so našli najstarejši Guttenbergov tisk iz leta 1447, ki predstavlja astronomičen koledar.

Še nekaj o morilcu Czolgoszu. Iz Novega Jorka se poroča, da je došlo ravnateljstvu jetnišnice v Auburnu že nad tisoč prošenj za dovoljenje, prisostvovati usmr-

čenu Czolgosza. Po postavnih določbah sme usmrčenju prisostvovati le 23 prič. Vsak dan prihaja na ravnateljstvo množina cvetja, sadja in pisem na Czolgosza. Te stvari odpošiljajo razna anarhistična društva, a ravnateljstvo jih morilec ne izroči.

Direktni in indirektni davki v Avstriji. Od 1. januarja do 31. avg. t. l. je znašal čisti dohodek direktnih davkov 181.899.273 K, torej za 10.488.258 K več, nego v isti dobi lanskega leta. Čisti dohodek indirektnih davkov je znašal 405.904.690 K, torej za 8.455.212 K manj nego v isti dobi lanskega leta, dasi je bilo pri postavitvi davka na žganje za 4.410.829 K, pri postavitvi davka na sladkor za 2.737.293 K in pri postavitvi davka na pivo za 705.171 K več dohodka. Ves dohodek direktnih in indirektnih davkov znaša 587.803.963 K, za 2.043.746 K več nego v preteklem letu. — Pri colnini znaša čisti dohodek 71.711.612 kron, za 5.893.370 K manj nego lani, kar je baje povzročil zmanjšani uvoz laških vin.

Preosnove pešpolkov po poročilu »Pester Lloyd« ne bo.

Račun liberalnega agitatorja objavlja neki ogerski provincijalni list. Ker je zelo praktično sestavljen, služil bi morda lahko tudi raznim domačim liberalnim agitatorjem kot navodilo. Evo ga:

Jezdarenje na oslu v mesto . . . 20 19 K
Pri »Zlatem teletu« majhen požirek . . . 2 31 »
Pri »malem litru« zopet pil . . . 3 77 »
Ravno tako pri »velikem litru« . . . 9 56 »
Malenkosten razpor z nasprotno stranko . . . 9 11 »
Bolečine za šest lukenj v glavi . . . 35 54 »
V gostilni zopet mala praska . . . 5 93 »
Gozdarja premlatil . . . 14 32 »
Tudi živinskemu podarju nekaj priložil . . . 7 33 »
Pa tudi jaz sem jih nekaj skupil . . . 11 47 »
In potem so me posadili na hladno . . . 1 39 »
da sem jo moral popihati v drugo gostilno . . . 7 24 »
skupaj . . . 129 26 K

Kakor vsi ogerski računi, je seveda tudi ta napačen. Dobri in marljivi agitator se je še vrhu tega v svojo korist zmotil za eno krono.

Spomenik razkralju Milanu, kate-rega je za Milanov grob naročil hrvaški ban, je dovršen in bode te dni prepeljan v Krušedol. Spomenik je visok 4 metre in širok 180 metrov. Na spomeniku je napis: »Tu počiva kralj Milan«, grb Obrenovičev in srbska kraljeva krona ter napis: »Tempus et memu jus.«

Boj mej angleškim vojaštvom. Iz Londona se poroča: V Aldershotu je prepil mej Durhamsko infanterijo in Worchester-skim polkom povzročil, da so se predvčerajšnjim vojaki obeh polkov pričeli klati z bajonetmi. Vsa okna v Durhamski vojašnici so razbita. Vojaki so drug na drugega tudi streljali. Mnogo vojakov obeh polkov je ranjenih.

Splošna stavka na Španskem. V Stoila na Španskem je zboroval kongres delavcev, ki je sklenil pričeti na Španskem splošno stavko delavcev.

Zastrupljena igralka. Primadona ogerskega ljudskega gledališča gospa Hegyi se je zastrupila z lepotilom. Imela je na obrazu malo rano, preko katere se je namazala z lepotilom. Igralka mora biti sedaj v popolnoma temni sobi.

Najnovejše o tiskarstvu. Tiskarske tipke bodo v bodočnosti odpravljene, tako prorokuje nek nemški list. Knjige in časopisi se bodo izvrševali v bodoče po novi iznajdbi potem fotografije. Ta iznajdba je nekaj slična razmoževanju slik po fotografiji. Na mestu sedanjih težkih črk bodo tri cm visoke karte na katerih bode napravljena posamezna črka. Te karte s črkami se bodo potem sestavile, da bodo tvorile besede, stavke itd. nakar pride na delo fotografska kamera, katero se nastavi blizu kart ali pa daleč, kakor se hoče imeti velike črke. Poseben stroj bode spravljal karte v skupnost, fotografiral vsako vrsto posebej in dotično ploščo porival naprej toliko časa, dokler ne bode polna. Nato se izvrši na-

dalnje delo v temni sobi. V 30 minutah je vse delo gotovo. Na ta način bi se potrebovali za »tiskarne« še mnogo manjši prostori. No, morda pa vendar ne pojde tako hitro in lahko izpodriniti umetnost Gutenbergovo.

Imovino panamske družbe bodo kupile ameriške združene države za 50 mil. dolarjev. Ta vest je prišla včeraj iz Londona.

Stolp iz porcelana bodo postavili Francozje na gori pri Saint Claude. Raztega znamenitega stolpa bode krasen razgled.

Izložbo krasnih ženâ z vsega sveta pripravljajo za prihodnji predpust Parižani. Pariški centralni odbor je že ustanovil v ta namen pododbore v Berlinu, na Dunaju, v Monakovem, Petrogradu, Novem Jerku itd. Najlepša ženska bode dobila nagrado deset tisoč frankov.

Društva.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda za Kotmarovasin okolico) priredi v nedeljo dne 27. vinotoka 1901. ob 3. uri popoldne, svoj letni občni zbor v Kramarjevi gostilni v Hodišah po sledečem dnevnem vsporedju: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Sprejem in vpisovanje udov. 4. Volitev novega odbora. 5. Razni govori in nasveti. Po zborovanju prosta zabava s petjem. K obilni udeležbi vabi vse ude ter zavedne Slovenke in Slovence odbor.

Darovi.

X. izkaz darov za pogorelce v Gorenji vasi nad Skofjo Loko.

Od 28. julija do incl. 17. okt.: Župni urad Planina pri Vipavi 40 K, župni urad Šmarje 15 K, Fr. Božič, župnik Ravne 13 K 50 h, Josip Pristov, župnik Ribno 26 K, Janez Jelenec, župnik Ledine 2 K 38 h, Fran Watzl, kapiteljski vikar Novo mesto 10 K 26 h.

Bog poplačaj stotero!
Pomožni odbor Gorenja vas, dne 17. okt. 1901.

Matej Pintar, načelnik.

Mesto venca na grob Jakobu Aleškovcu sta darovala za škofove zavode: Pred. g. Janez Sajovic, kanonik 2 K; dr. Evgen Lampe 3 K.

Za »Našo stražo«: Kot odgovor na napade v Mariboru in Radgoni z željo, da bi našel mnogo posnemovavcev, koroški duhovnik iz Podjunske doline 5 K.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 21. oktobra. Predlog, da se naredi v desnici ožja slovanska organizacija, ni našel pohvale pri Mladocéh. »Narodni List« pišejo proti njemu.

Dunaj, 21. oktobra. Tu se govori, da se ministerstvo za notranje stvari premesti iz dosedanjih prostorov. Dva projekta: 1. Da se sezida nova palača pri ministerstvu zunanjih zadev, 1. nova palača na posesti društva »Gartenbaugesellschaft« na Ringu.

Dunaj, 21. novembra. Posvetovanje o proračunu se prične v petek. Nemci groze zopet naskočiti postavko za celjsko slovensko gimnazijo. Za jutri je sklican proračunski odsek. Na dnevnem redu se nahaja predlog glede uravnave vprašanja o plačah diurnistov.

Dunaj, 21. okt. V justičnem in trgovskem ministerstvu se pripravljajo novele k obrtnemu redu, ki se v kratkem predlože zbornici. Gre se za novelo k trgovski postavi in za novelo k nedeljskemu počitku s posebnim ozirom na trgovske nastavljenice.

Dunaj, 21. okt. Poljski klub je imel danes sejo, v kateri je debatiral o političnem položaju. Veliki vihar o poljskem klubu zoper ministerstvo Körberjevo se je izlil v pohlevno resolucijo, ki se glasi: Parlamentarna komisija poljskega kluba se pooblasti, da formulira zahteve poljskega kluba.

Šopronj, 21. okt. Ravnatelj šopronjske banke Alfred Schloderer se je v gozdu ustrelil. Pri skonstriranju falirane banke so se našle žalostne stvari. Blagajna prazna, uloge zapravljenе, prodane, zastavljene, 4 milijonov kron primanjkljaja, razne falsifikacije. Nerednosti gredo nazaj do leta 1882. Tudi nadknjigovodja in blagajnik sta zaprta. Večino vsot je napravil Schloderer pri borznih spekulacijah.

Belgrad, 21. okt. V skupni seji senata in skupščine je prebral kralj danes prestolni govor, v katerem je posebno naglašal prijateljske razmere napram vsem državam, posebno Rusiji in Avstro-Ogrski. Razmere mej Srbijo in Črnogoro so take, kakor se spodobi državam s prebivalstvom iste narodnosti. Tudi razmer napram Turčiji ni poslabšala albanska agitacija v Stari Srbiji. Prestolni govor izraža vladi zupanje. Konečno je kralj v prisotnosti kraljice in ministrov in diplomatskih zastopnikov prisegel na novo ustavo.

Bruselj, 21. oktobra. Mejnarnodni urad socijalistiške stranke izda izjavo, v kateri pozivlja vse ljudske zastope, naj posredujejo v prilog Armencev.

London, 21. okt. Poskusi s prenosom elektrike brez žice so dobro uspeli.

Umrlj so:

18. oktobra. Zofija Rozman, gostilničarja hči, 9½ leta, Spitalske ulice 7. jetika. — Viljem Česnovar, delavca sin, 4 mesece, Tržaška cesta 24, Črvenesi katar.

19. oktobra. Mihael Dimnik, zasebnik, 72 let, Sv. Petra cesta 83, paralysis cordis.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm

čas	čas opaževanja	stanje barometra v mm.	temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah
19. 9. zveč.	735 2	13 5	brezvetr.	oblač.		
20. 7. jut.	735 8	10 6	sl. svzh.	jasno		0 0
2. popol.	735 4	16 4	sr. jzah.	oblač.		
20. 9. zveč.	735 2	13 7	brezvetr.	dež		
21. 7. jut.	734 4	12 9	sl. jzah.	megla		0 7
2. popol.	733 6	16 6	sl. jvzh.	dež		
Srednja temperatura schote 14 3°, normale: 9 9°.						
Srednja temperatura nedelje 13 6°, normale: 9 9°.						

Lepo predivo,

suhe gobe v vsaki množini in vse druge

deželne pridelke,

kupuje najdražje **ANTON KOLENC**, trgovec v Celju. Kdor kaj takega ima, naj naznani ceno in množino. 971 10-7

Zaloga šivalnih strojev

471 25-25 **JAN. JAX** v Ljubljani,

Dunajska cesta št. 17.

Zastopnik izvrstnih »Dürkopp“- in »Waffenrad“-koles.

Zitne cene

dné 19. oktobra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 8 20	do 8 21
» » pomlad 1902	8 55	8 56
Rž za jesen	7 34	7 35
» » pomlad 1902	7 43	7 44
Koruzza za oktober	5 51	5 53
» » maj-junij 1902	5 43	5 44
Oves za jesen	7 19	7 20
» » pomlad 1902	7 54	7 55

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 8 06	do 8 07
» » april 1902	8 36	8 37
Rž za oktober	7 13	7 14
» » april 1902	7 17	7 18
Oves za oktober	6 93	6 94
» » april 1902	7 22	7 21
Koruzza za oktober	—	—
» » maj 1902	5 13	5 14

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8 15	do 8 79
Rž » južne žel.	8 30	8 70
Ječmen » »	7 25	7 45
» » » »	7 20	8 60
» » ob Tisi	6 75	7 75
Koruzza ogerska	5 60	5 70
Činkvart	6 80	7 20
Oves srednji	7 20	7 40
Fizol	7 75	10 75

Zahvala. 1012 1-1

Ob tako zgodnji, izredno bolesteri izgubi najinega iskreno ljubljenega sina, ozir. brata

Josipa Pollaka

gojenca trgovske šole

se nama je izkazalo toliko prisrčnega in odkritega sočutja, da se čutiva dolžna, izreči za to in za mnoge krasne darovane vence, kakor tudi za izredno številno udeležbo pri pogrebu v svojem imenu in imenu svojih otrok in vseh sorodnikov najodkritje in najtoplejo zahvalo. Posebno se še zahvaljujemo slavni trgovski šoli in šoli trgovskega gremija, potem gospodom pevcem katol. roko-delskega društva za ganljivo nagrobno petje

V Ljubljani, dné 19. okt. 1901.

Karol Pollak,

lastnik tovarne za usnje, in

Františka Pollak roj. Peterca.

Za ličenje kositernih predmetov, bronzovo imitacijo, bronziranje

metov, kipov iz mavca, bronziranje ograj pri stopnicah, vse v najfinejši izvršitvi, priporočata se **BRATA EBERL** v Ljubljani, Františkanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 228 26 11-3

Prodajalna

v kateri se sedaj prodaja kruh, pivo, vino v steklenicah in jestvine, se takoj odda v najem. Več se izve v upravništvu našega lista. 1004 2-2

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Dunajska borza.

Dne 19. oktobra.			Dne 19. oktobra.		
Skupni državni dolg v notab	98 45		20 mark	23 44	
Skupni državni dolg v srebru	98 30		20 frankov (napoleonov)	19 02	
Avstrijska zlata renta 4%	118 90		Italijanski bankovci	92 80	
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	95 50		C. kr. cekini	11 32	
Ogerska zlata renta 4%	118 70		Dne 19. oktobra.		
Ogerska krona renta 4%, 200	92 80		3 2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	190 —	
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1628 —		5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	170 —	
Kreditne delnice, 160 gld.	617 25		Državne srečke l. 1864, 100 gld.	215 50	
London vista	238 97		4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95 —	
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117 25		Tisne srečke 4%, 100 gld.	144 50	
			Dunavske vravnjavne srečke 5%	259 —	
			Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	106 —	
			Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94 35	
			Prijoritivne obveznice državne železnice	427 —	
			» » južne železnice 3%	332 —	
			» » južne železnice 5%	121 75	
			» » dolajnskih železnice 4%	—	
			Kreditne srečke, 100 gld.	400 75	
			4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	500 —	
			Avstrijskega rubečnega križa srečke, 10 gld.	47 25	
			Ogerskega	5 —	
			Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	15 60	
			Rudolfove srečke, 10 gld.	55 —	
			Sa'move srečke, 40 gld.	236 —	
			St. Genois srečke, 40 gld.	265 —	
			Waldstetnove srečke, 20 gld.	399 25	
			Ljubljanske srečke	63 50	
			Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	260 50	
			Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	5520 —	
			Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	810 —	
			Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	66 50	
			Splošna avstrijska stavbna družba	146 —	
			Montanska družba avstr. plan.	348 —	
			Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	422 —	
			Papirnih rubljev 100	253 75	

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri tvebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako tvebanje. Kulaniina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična dolniška družba
„M E R C U R“
l. Wallzeila 10 in 13, Dunaj, l., Ströbelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni tveži za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.